

REPORTAGE Bevrijdingskind Greetje voor het eerst oog in oog

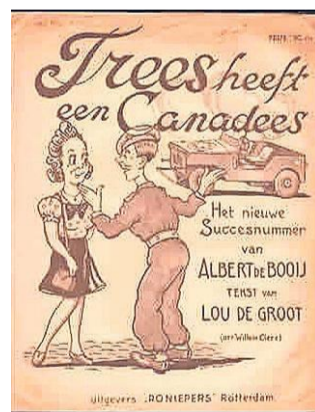
Tóch nog een

Ze wist nooit wie haar vader was. Er was alleen het gerucht dat haar moeder na de bevrijding 'iets' had gehad met een Canadese militair. Maar zekerheid? Nee. Tot Greetje Wilschut (75) een dna-test liet doen. Zo kwam ze in contact met haar halfzus in Canada. Vorige week ging ze met verslaggever Jan Vriend bij haar op bezoek.

Een Ansichtkaart uit de zomer van 1945, inhakend op de liefde tussen Nederlandse meisjes en geallieerde bevrijders.

„Ik kende de naam van mijn vader niet en ik had niet eens een foto

Het liedje 'Trees heeft een Canadees' was een hit na de bevrijding.

Wat vooraf ging: Ze was een jaar of tien toen er thuis ruzie was. Waar het over ging weet ze niet meer, maar er vielen woorden tussen pa en ma. „Ik was altijd een vaderskindje, dus koos ik zijn kant”, weet ze nog. En dat viel verkeerd bij haar moeder. Zó verkeerd dat ze riep „En hij is je vader helemaal niet.” Een opmerking waar dochter Greetje natuurlijk alles over wilde weten. Maar wat ze in de jaren daarna ook probeerde: haar moeder wilde het er nooit meer over hebben. Het geheim bleef een geheim.

Een geheim dat begon in de Tweede Wereldoorlog. De bezettingsjaren waren zwaar geweest voor haar moeder. Met haar zus had ze in een Duits werkkamp gezeten. Uniformen naaien voor het nazileger. Begin 1945 keerden de zussen terug naar hun ouders, terug naar Nederland. Uitgeput en uitgemergeld, 19 en 20 jaar oud. „Toen mijn moeder daarna hoorde van de bevrijdingsfeesten, ging ze erheen en had ze daar lol met de Canadezen. Dat waren aantrekkelijke jongens. Ze hadden een mooi uniform en deelden chocola en sigaretten uit.”

Althans: zo moet het ongeveer zijn gegaan, vertelt Greetje uit Amsterdam, die nu 75 jaar is. Ze reconstrueert het verhaal aan de hand van wat ze stapje voor stapje te horen kreeg. Want haar moeder liet nooit iets los over het verleden. Haar biologische vader bleef daarom een onbekende. „Toen ik werd geboren, was mijn moeder twintig jaar. Het was in die tijd een schande om als ongetrouwd meisje een kind te krijgen. Toch heb ik me altijd welkom gevoeld. De eerste paar jaar van mijn leven groeide ik op in het gezin van mijn grootouders in Hoogeveen. De omgeving dacht dat ik de jongste van het gezin was en de familie liet iedereen in die waan. Mijn moeder trouwde toen ik twee was en ik kreeg twee zussen. Haar man was een lieve vader voor me.”

Bouwstenen

Toch spookte die ene opmerking dat haar vader haar vader niet was, nog vaak door haar hoofd. „Mijn moeder wilde er nooit meer

op terugkomen. Alleen mijn tante heeft wel eens losgelaten over een Canadees met wie mijn moeder iets had gehad. Ze zei dat ik op hem leek. Maar ik kreeg nooit te horen hoe het precies zat.” Ze liet het rusten. „Toch voelde ik me altijd anders dan mijn zussen. Ik wist gewoon dat ik andere bouwstenen had. Maar omdat ik me verbonden voelde met de vader die me opvoedde, wilde ik niet spitten in het verleden. En trouwens: waar moest ik beginnen met zoeken? Ik kende de naam van mijn vader niet en ik had niet eens een foto. Ook was ik bang om pijnlijke dingen op te rakelen. Wat zou ik er mee opschieten om familie in Canada te confronteren met een onbekende dochter? Ik had helemaal geen zin om daar onnodig levens overhoop te halen.”

Familie

Zo gingen de jaren voorbij. Ze verhuisde naar Amsterdam, trouwde en kreeg twee kinderen. Haar moeder overleed, de vader die haar opvoedde stierf en ook haar zussen kwamen betrekkelijk jong te overlijden. Zo bleef ze als enige over, van die tak. „In die tijd begon ik me steeds vaker af te vragen hoe het eigenlijk zat, met de familie van mijn vaders kant. De dokter vroeg een keer naar erfelijke ziekten, waarop ik geen antwoord had. En begin mei, als ik op televisie filmpjes zag over Canadezen die ons land bevrijdden, dacht ik steeds: zou één van die jongens mijn vader zijn? En lijk ik op hem?”

Link

Via via kwam ze in contact met Els Leijns in Bussum. Haar bureau is gespecialiseerd in genetische genealogie en heeft contacten met internationale dna-databanken. Greetje stond wat speeksel af en kreeg bericht terug: er was een link met twee dames in Canada. Op zoek naar de familiegeschiedenis had een nichtje daar ook dna afgestaan aan een internationaal netwerk. Zo werd de lijn zichtbaar. Het bureau koppelde Greetje aan haar halfzus Dolores en haar nicht Phyllis in de Canadese provincie Manitoba.

„Eerst dacht ik: zitten ze wel op zo'n extra familielid te wachten? En weten ze iets

met haar halfzus in Canada

halfzus

Voor het eerst ontmoet Greetje Wilschut (links) haar halfzus Dolores op het vliegveld in het Canadese Winnipeg.

FOTO'S JOHN WOODS/WINNIEPEG FREE PRESS

over de tijd van hun vader in Nederland?” Maar bij de Canadezen was geen spoor van twijfel: „Welkom in de familie”, schreef halfzus Dolores enthousiast. En nicht Phyllis: „Mijn zus is niet overleden. Het troost me dat ik er met jou weer een beetje familie bijkrijg.”

Politie

Uit mailtjes over en weer blijkt dat haar vader Harold DePaiva heette. In zijn Canadese geboorteplaats Winnipeg was hij bij de politie geweest. Met zijn legeronderdeel kwam hij in het voorjaar van 1945 via Italië in Nederland terecht. Foto's uit die tijd laten een knappe jongen zien, in uniform. Bij bevrijdingsfeesten moet hij Greetjes moeder hebben ontmoet. Hij was toen 23 jaar. „In afwachting van zijn terugkeer naar Canada, moeten ze samen een zwoele zomer hebben beleefd”,

kleurt ze in. Uit het contact met haar halfzus blijkt dat haar vader na diens terugkeer is getrouwd en een zoon en een dochter kreeg. Dat hij ook al een dochter in Nederland had, heeft hij waarschijnlijk nooit geweten.

Voorjaar 2022: ze mailen verder. Maar vragen over hoe haar vader écht was, laten zich in letters lastig beantwoorden. „Kom maar langs” schreef halfzus Dolores daarom al snel. „Dan vertellen we je alles.” Greetje wilde wel. Maar niet alleen. „Ga je mee?” was daarom de vraag aan de schrijver van dit verhaal.

Dus stapten we vorige week samen in het vliegtuig. Van Amsterdam via Toronto naar Winnipeg, hoofdstad van de provincie Manitoba, een reis van ruim twaalf uur. In de loop van de avond, arriveren we in een besneeuwd Winnipeg. Maar

hoe koud het er ook is, de ontvangst is warm. Met armen vol bloemen staan zus Dolores en nicht Phyllis in de aankomsthal te wachten. Eerst omhelst Dolores haar bezoek en houdt ze minutenlang Greetjes hand vast. Dan doet ze een stapje terug om haar halfzus op een afstandje nog beter te bekijken, als bij het beoordeelen van een nieuwe jurk. „Het voelt alsof ik als een verloren zus wordt ingehaald”, reageert Greetje ontdaan.

Welkomstbrief

Dan komt zelfs een welkomstbrief tevoorschijn van de burgemeester van Winnipeg. „Bevrijdingskinderen zijn Canada dierbaar”, schrijft hij in het Engels. „Julie zijn levende symbolen van de vrijheid en de rol van onze troepen tijdens de oorlog. Het is geweldig dat de familieleden aan beide

kanten van de oceaan elkaar hebben gevonden.” En verder: „Er zijn vele jaren voorbijgegaan, maar de band tussen onze landen is onbreukbaar.” Als slotregel stipt hij aan dat het vast een emotioneel bezoek zal worden. En dat wordt het.

Logeerkamer

Hoewel haar halfzus haar een logeerkamer aanbiedt, heeft Greetje voor het zesdaagse verblijf een hotelkamer geboekt. „Ik wil niemand tot last zijn, zie je.” Als ze dat horen, boeken halfzus en nicht meteen een kamer in hetzelfde hotel, om maar geen minuut van het samenzijn te hoeven missen.

De volgende dagen zitten ze uren bij elkaar. Gisteren nog vreemden voor elkaar, vandaag verwoude familieleden. En maar praten. Halfzus Dolores (62 jaar) vertelt dat ze een jongere broer had, een talentvolle student in de psychologie. Hij overleed toen hij 25 jaar was, na een hersenbloeding. „Voor mijn vader is dat een grote klap geweest”, zegt ze. Om zich meteen te herstellen: „Voor onze vader...”

Ze pakt de hand van haar halfzus, alsof ze de band zichtbaar wil maken. „Eigenlijk is vader het verlies van onze broer nooit te boven gekomen. Natuurlijk probeerde ik hem te steunen, maar het zou voor hem een grote troost zijn geweest als hij wist dat hij jou óók nog had. En voor mij ook. Kun je je voorstellen hoe leuk ik het vind om toch nog een zus te hebben?”

Daarna gaat het voortdurend over hun vader. „Hij was heel beheerst en rustig. We hebben hem nooit kwaad gezien of hem zijn stem horen verheffen. En hij deed altijd zijn best om er verzorgd uit te zien”, zegt Dolores. „Hij had een goede smaak voor kleding.” Bewonderend kijkt ze naar haar stijlvol geklede zus uit Nederland. „Ja, je lijkt op hem.”

Natuurlijk wil Greetje alles weten over haar vaders tijd als militair in Nederland, maar daar weten de Canadezen weinig van. „Hij praatte weinig over de oorlog. En als hij het erover had, ging het

JANICE DEUL

Van Janice Deul mag het instituut koningshuis blijven, mits het duchtig wordt afgestoft en opgefrist en weer helemaal van deze tijd wordt.

Verfrissend!

In de loop der jaren heb ik voor heel wat tijdschriften gewerkt. Ook voor een glansblad over hippe en ondernemende royals. Het motto van dat magazine was 'koninklijk met een knipoog'. Iets dat maar weinigen bleek te kunnen bekoren, want het blad was geen lang leven beschoren. Mijn fascinatie voor koningshuizen dateert echter van lang daarvoor. Ik ben in feite altijd een soort vorstenvorser geweest, een observator, een onderzoeker welhaast. Gegrepen door het fenomeen der blauwbloedigheid als een sociologisch verschijnsel, en relic uit een lang vervlogen tijd. Uit recent onderzoek is gebleken dat het gros van onze landgenoten nog immer pro-Oranjes is, ook al is het vertrouwen in de koning wederom gedaald en wordt het draagvlak voor de monarchie almaar kleiner. Van mij mag het instituut koningshuis blijven. Mits het duchtig wordt afgestoft en opgefrist. Kortom: aangepast aan deze tijd.

Dat hele erfopvolging-ding mag er dus meteen uit. Dat is m.i. de eerste stap op weg naar democratisering en modernisering. Het zorgt ervoor dat je tussentijds afscheid kunt nemen van een persoon of familie wie het koningschap toch niet goed past. En bekijk het ook eens van de andere kant: het is nogal wat om van mensen te vragen om zich een leven lang aan één job te committeren. Hoe vorstelijk beloofd dan ook! Zo'n Amalia moet toch ook de vrijheid hebben om te kiezen wat ze wil worden of zijn? Ik ben dus voorstander van een constructie waarbij een willekeurige familie voor een bepaald aantal maanden of jaren het predicaat 'koninklijk' mag voeren. Inclusief alle rechten en (ceremoniële) plichten die daaraan verbonden zijn. Het staat eindelijk in ons land vrij om te solliciteren op die functie, ongeacht achtergrond, leeftijd, etniciteit, gezinssamenstelling, of wat dan ook.

We zitten nu al een paar eeuwen vast aan De Oranjes – en zij aan ons – stel dat dat in de toekomst De Doorsons, De Alami's, De Cohens, De Jansens, De Deuls of De Wongsoredjo's zouden zijn? Stel dat zij/wij allemaal per toerbeurt een invulling aan het ambt zouden kunnen geven? Dat zou toch uitermate verfrissend wezen! De toekomst van de monarchie ligt in een roulerend koningschap. Democratisch, helemaal van nu en met meer ruimte voor eigenheid. In mijn ogen de belichaming van de Nederlandse identiteit.

→ Lees verder op de volgende pagina

Harold DePaiva in zijn tijd als militair.